

Информационен форум на тема: „Промени в климата - предизвикателства пред българската община“

гр. Благоевград, 28.02.2024 г.

РАБОТИМ ЗАЕДНО ЗА ПО-ЗЕЛЕНА ЕВРОПА
WORKING TOGETHER FOR A GREEN EUROPE

Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“

Проект № BGENVIRONMENT-4.003-0017 „Прилагане на мерки за успешна адаптация към климатичните

БОРБА С КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

- ▶ 1979 г. - Първа световна конференция за климатичните промени - Женева, организирана от СМО
- ▶ 1988 г. - Междуправителствена комисия за климатичните промени, създадена от ООН и СМО
- ▶ 1992 г. - Рамкова конвенция за климатичните промени /влиза в сила през 1994 г./
- ▶ Ежегодни конференции на ООН за климата
- ▶ 1997 г. - COP-3 - Киото - търговия с емисии
- ▶ 2016 г. COP-21 - Парижко споразумение - ограничаване на повишението на глобалната температура до края на века до 2°С
- ▶ 2021 г. - COP-26 - Глазгоу - опит да се задържи повишението на глобалната температура под 1,5°С
- ▶ 2024 - COP-29 - ???

ОТ ДУМИ КЪМ ДЕЛА

- ▶ Европейският закон за климата - приет 2021 г. превърна целите в областта на климата до 2030 и 2050 в законодателство.

- ▶ Държавите членки са правно задължени да предприемат действия за намаляване на емисиите с цел постигане на неутралност по отношение на климата.

- ▶ Законодателния пакет „Подготвени за цел 55“ - ЕС въведе необходимите мерки за намаляване на емисиите си с най-малко 55% до 2030 г. и за преминаване към благоприятни за климата икономика и общество.

РЕАЛНИ МЕРКИ НА ЕВРОПЕЙСКО НИВО

- ▶ Стимулиране на енергията от възобновяеми източници
- ▶ Подобряване на енергийната ефективност
- ▶ Реформиране и разширяване на търговията с емисии
- ▶ Увеличаване на поглъщането на въглерод
- ▶ Подобряване на екологосъобразността на транспорта
- ▶ Подпомагане на хората в прехода към по-екологична икономика

През 2021 г. емисиите на парникови газове в ЕС бяха с 28,5% по-ниски в сравнение с нивата от 1990 г.

България е подготвила проект на актуализиран Интегриран национален план за енергетика и климат (ИНПЕК), който следва да бъде одобрен от службите на ЕК до 30 юни 2024 г.

КОМПЕТЕНТНОСТИ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ

- ❑ Местните власти прилагат директно:
 - ✓ 70% от законодателството на ЕС
 - ✓ 70% от мерките за смекчаване на климата
 - ✓ 90% от мерките за адаптиране към климата
 - ✓ 65% от целите на ООН за устойчиво развитие
- ❑ Местните власти управляват 1/3 от публичните разходи
- ❑ Отговорни са за 2/3 от публичните инвестиции

Обезпечени ли са отговорностите с ресурси?

КАК СВЪРЗВАМЕ СВЕТОВНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИТИКИ С МЕСТНИ ДЕЙСТВИЯ

- ▶ Конвент на кметовете - чрез присъединяването си към инициативата, те се ангажират доброволно да изпълняват целите на ЕС в областта на климата и енергията
 - ✓ Европейски - 2008 г.
 - ✓ Световен - 2015 г.
- ▶ Конвента на кметовете за климата и енергията е единствено по рода си политическо движение, ръководено от кметове
- ▶ Подход „отдолу нагоре“
- ▶ Модел за многостепенно сътрудничество
- ▶ Водена от контекста рамка за действия

Конвент на кметовете - принципи

- ▶ Последователност и прозрачност - благодарение на обща рамка за отчитане за всички
- ▶ Гъвкавост и адаптивност на общата рамка за по-добро отчитане на конкретните потребности и местната ситуация
- ▶ Оценка на данните, докладвани от Съвместния изследователски център на Европейската комисия - участващите страни могат да бъдат отстранени при неизпълнение
- ▶ Насърчаване и обмен на опит чрез разпространение на новини на уебсайта, страниците в социалните мрежи, онлайн и присъствени събития

Участващите български общини са **48** Те са поели ангажименти, свързани със смекчаване на последиците от изменение, адаптация към климатичните промени и борба с енергийната бедност.

КОНВЕНТ НА КМЕТОВЕТЕ - СТЪЛБОВЕ И ОТГОВОРНОСТИ

- ➔ Намаляване на емисиите на парникови газове с 55% до 2030 г.
- ➔ Повишаване на устойчивостта
- ➔ Намаляване на енергийната бедност

1. ЩЕ ПОЕМЕМ ангажимент да определим средносрочни и дългосрочни цели, в съответствие с целите на ЕС, и поне толкова амбициозни, колкото националните цели.

2. ЩЕ АНГАЖИРАМЕ нашите граждани, бизнеси и правителства на всички равнища на изпълнение на тази визия и в трансформацията на нашите социални и икономически системи.

3. ЩЕ ДЕЙСТВАМЕ, сега и заедно, за да наваксаме и ускорим необходимия преход.

4. ЩЕ СЪЗДАДЕМ КОНТАКТИ с наши колеги кметове и местни лидери в Европа и извън нея, за да си служим взаимно като източник на вдъхновение.

ГРАДСКА СРЕДА И УРБАНИСТИЧНИ РЕШЕНИЯ

- ▶ Свързване на глобалните предизвикателства с местни решения
- ▶ Ключово значение за успешни решения в градска среда има отличната предварителна преценка
- ▶ Подход „Новият Европейски Баухаус“ - по-красиви, устойчиви и приобщаващи пространства. Важна е не само физическата трансформация, градските пространства трябва „да оживеят“

ДОБРИ ПРАКТИКИ

- ▶ Проект „Прилагане на иновативни мерки за смекчаване и адаптация към изменението на климата в общините на Република България“ - финансира се в рамките на Програма „Опазване на околната среда и климатичните промени“ на ФМ на ЕИП
- ▶ Общини - партньори - Бургас, Варна, Кърджали, Пловдив, Русе, Сливен, София и Стара Загора
- ▶ Фокус върху преодоляване на ефекта на градските топлинни острови, намаляване на риска от градски наводнения след обилни валежи, предпазване от активиращи се свлачища.

 София обособи място за събития «Амфитеатър» - споделено „охладено“ пространство в парк „Възраждане“ - прилагане на решения за естествено засенчване с катерлива и друга растителност, монтиране на системи за оросяване (мъглообразуватели), изграждане на скални кътове, подмяна на съществуващата настилка със светла настилка от естествени материали с нисък термичен капацитет и инсталиране на подходяща техника за провеждане на събития.

ДОБРИ ПРАКТИКИ

Община Бургас - Облагородяване на градското пространство между ул. „Оборище“ и паркинг „Гурко“

- ▶ Ново градско пространство с изцяло естествени материали, а тези от разчистването на терена, са повторно използвани за целите на новосъздадения парк.
- ▶ Паркът, още наречен **Healing Island /Целебен остров/**, е мярка в посока адаптирането на градската среда към климатичните промени.
- ▶ Освен това, паркът има и социален аспект, като пример за това е наличието на кътове за движение и физиотерапия, кътове за звукова и водна терапия, парков подиум, както и тактилни пейки, на които хора на всякаква възраст могат да се насладят на това място за отдих.

ДОБРА ПРАКТИКА

Община Габрово - Общински фонд „Да превърнем сивото в зелено“

- ▶ Модели за въвличане на населението - включване на всички заинтересовани страни, добра и открита комуникация, ясни критерии и регламенти
- ▶ Съвместни дейности между общината и гражданите по благоустрояване на обекти общинска собственост - ремонт на тротоарни площи, пешеходни зони, облагородяване на междублокови пространства, подходи и др.
- ▶ Задължително съфинансиране от страна на гражданите - гаранция за устойчивост

ТРАНСПОРТ

- ▶ Комплексен подход
- ▶ Намаляване на ползването на личен транспорт за сметка на публичен
- ▶ Създаване на условия в градска среда за велосипедно и пешеходно придвижване
- ▶ Ефективна транспортна схема - информация в реално време, синхронизация на светофарните уредби
- ▶ Обновяване на подвижния състав на обществения транспорт и осигуряване на прилежаща инфраструктура
- ▶ Осигуряване на безопасна и сигурна среда - поддържане и подобряване на пътната маркировка, обезопасяване на пешеходни пътеки и кръстовища, видеонаблюдение и др.

ТРАНСПОРТ - МЕРКИ НА МЕСТНО НИВО

- ▶ Планове за устойчива градска мобилност - разработване и приемане
- ▶ Приемане на транспортни схеми, които предлагат гъвкави решения за транспортна свързаност
- ▶ Инвестиции в системи за видеонаблюдение и интелигентно управление на трафика

ДОБРА ПРАКТИКА

Проект INNOAIR на Столична община

- Тестване на иновативни, креативни, но и рискови решения на градски предизвикателства
- Въвеждане на „зелени коридори“ с цел развитие на градската екосистема - приоритет на транспорт с нулеви емисии - електробуси, тролейбуси, трамваи, метро и персонални средства за придвижване - споделени велосипеди, е-скутери, е-тротинетки, електрически автомобили.
- Зелените коридори ще действат в обхвата на определените зони за „зелен транспорт до поискване“ и свързват тези зони с големите транспортни хъбове в София.
- Постигане на устойчива „зелена инфраструктурна мрежа“ - свързаност с останалите „зелени системи“ в София, като паркове, отворени пространства за рекреация, велоалеи, пешеходни зони за отдих и т.н.
- Цялата тази информация е отразени върху уеб базирана и публично достъпна цифрова карта - <https://livemap.sofiatraffic.bg>, базирана на OpenStreetMaps - без предварителна регистрация и с безплатен достъп.

ДОБРА ПРАКТИКА

Проект „Интегриран градски транспорт на град Благоевград“ на община Благоевград

- ▶ Подобряване скоростта и качеството на обслужване на обществения градски транспорт;
- ▶ Подкрепа и развитие на устойчива, модерна и безопасна транспортна система за гражданите и гостите на града;
- ▶ Осигуряване и улесняване достъпа до услугите на градския транспорт на хора в неравностойно положение;
- ▶ Облекчаване свързаността на кварталите и преодоляване на ограниченията, породени от разположението на ж.п. линиите в града, както и облекчаване преминаването на хората, моторните превозни средства и линиите на градския транспорт;
- ▶ Опазване на околната среда чрез подобряване характеристиките на инфраструктурата, свързана с масовия обществен градски транспорт.

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

На сградите в ЕС се падат

40%

от общата употреба на енергия

36%

от произведените въглеродни емисии

7%

от тях отговарят на съвременните стандарти

Принцип за производство най-близо до потребителя

70%

загуби по електропреносната мрежа

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ - ПРЕПОРЪКИ КЪМ ОБЩИННИТЕ

- ▶ Създаване на общински енергийни информационни центрове - модел „one-stop-shop“
- ▶ Повишаване на капацитета за енергийна ефективност и назначаване на енергиен мениджър /служител, екип, отдел/
- ▶ Участие в Европейски мрежи за енергийна ефективност, във формални и неформални тематични организации
- ▶ Включване в Конвента на кметовете
- ▶ Участие в инициативите на ОМЕЕ

ДОБРИ ПРАКТИКИ

- ▶ Енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради
- ▶ Енергийна ефективност в публични сгради
- ▶ Подмяна на уличното осветление с енергийно ефективно
- ▶ Подмяна на подвижния състав на обществения транспорт
- ▶ Насърчаване на частните превозвачи, логистичните фирми и другите участници в социално - икономическия живот към оптимизиране на енергийното потребление
- ▶ Създаване на енергийни общности - пилотна инициатива на община Габрово - 73 участника, сред които 31 местни лица, 6 юридически лица

УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- ▶ Прилагане на модели, обхващащи пълния цикъл на управление на отпадъците
- ▶ Подход „намаляване на отпадъка при източника“ или „нулев отпадък“
- ▶ Ефективно разделно събиране
- ▶ Създаване на възможности за измерване на точно количество отпадък
- ▶ Изпълнение на пилотни и иновативни проекти
- ▶ Партньорски подход - институции, бизнес, НПО, медии, образователни институции
- ▶ Постоянни информационни и образователни кампании
- ▶ Активно въвличане на гражданите

ДОБРА ПРАКТИКА

Инсталиране на две депозитни вендинг машини за пластмасови бутилки и метални кенчета - Община Габрово

Постигнати резултати за една година:

- Общ брой на депозитираните опаковки - 374 000 бр.;
- Тегло на пластмасовите бутилки - 8,5 т.;
- Тегло на алуминиевите кенчета - 1,5 т.

Идея за надграждане: Поставяне на вендинг машини в големите търговски вериги.

ОЩЕ ИДЕИ - Cities Energy Saving Sprint

- ▶ Успешни действия на градско ниво - представени от кметове на конференция в Брюксел през март 2023 г.
- ▶ Примери за мерки, прилагани от институциите - понижаване на температурите в общинските сгради; преминаване към по-ефективно улично осветление; преминаване до ускоряване на обновяването на публични сгради; насърчаване на устойчива мобилност; улесняване на създаването на енергийни общности; както и повишаване на осведомеността на гражданите и предоставяне на съвети за пестене на енергия и др.
- ▶ Примери за мерки, прилагани от останалите участници в обществено - икономическия живот - понижаване на температурите в местата за туристическо настаняване; преминаване към по-ефективно осветяване на търговски площи; екологична политика на големи търговски вериги; инвестиране в интелигентни търговски системи; образователни кампании за служители и клиенти и др.
- ▶ https://www.youtube.com/playlist?list=PLW6r1UO2x_-y6ndXD7wEsLGAPB6FhlaU5

ПРОБЛЕМИ И ПРОПУСКИ

- ▶ Липса на политическа воля и решимост
- ▶ Липса на скорост и мащаб
- ▶ Липса на осъзнатост, че целта и усилията са общи - липса на ефективен диалог между местна и централна власт; между управляващи/ контролни органи и бенефициенти
- ▶ Липса на комуникация и координация между институциите, отговорни за процеса
- ▶ Кампанийно финансиране - необходими са дългосрочни и комплексни решения
- ▶ Недостатъчен административен и финансов капацитет
- ▶ Затруднен достъп до кредитен ресурс и оборотни средства
- ▶ Недостатъчна ангажираност от страна на крайните потребители - проблеми с осигуряването на съфинансиране
- ▶ Недостатъчно познаване на финансовите инструменти

ПРОБЛЕМИ И ПРОПУСКИ

- ▶ Голяма административна тежест и тежки процедури
- ▶ Наличие на регулаторни пречки
- ▶ Липса на споделен риск - отговорен е само бенефициента
- ▶ Недостиг на квалифицирани изпълнители
- ▶ Лошо изходно състояние на обектите
- ▶ Проблеми с формата на собственост
- ▶ Недостиг на собствени средства
- ▶ Недостатъчно адекватна техническа помощ - общодостъпни методологии и протоколи
- ▶ Информация на нерабираем «европейски» език

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

Любица Томова

Сдружение на Югозападните общини

tomova@aswm.net